

پاش ناگر کهوتنهوه: مەترسی فیری نەسوت

زانیاری بۆ کۆمەڵگا

نەم زانیاریانە خراوەتە بەردەستی دانیشتووان و یان نەو خاوەنانه که موئکیان کهوتوو بەرەمی ناگر کهوتنهوه. نامانجی نەم نامیلکەیه، چارەسەرکردنی پەرۆشی لەسەر فیرە نەسوتەکانە. تۆ دەبێ نەم زانیاریانە که لەسەر فیرە نەسوتەکان لە کوتایی نەم نامیلکەیهدا هاتوو بەخوینیتەوه.

چۆن دەزانم که موئکەکهەدا فیری نەسوت بەکار هیندراره؟

فیری نەسوت بەگشتی بەکار هاتوو له هەموو ئەو بینایانە که بەر له سالی 1990دا دروست کراون (وهک خانوو و سەپوان). ئەم جۆرە فیرانە زۆر جار بەکار هیندراره له چیمەنتوی نەسوت که له دیوار، سەقف، رووی زەوی، گۆیسوانە، دوو کەلکیش و هەروەها روویش پارێزەری روویشەکاندا بەکار هینداوه.

ناخۆ فیرە نەسوتەکان مەترسیدارن؟

5 تا کوو 15 لەسەدی کیشی ئەو بینایانە که لەمۆدا چیمەنتوی نەسوت بەکار هیندراره پەيوهسته به فیرە نەسوتەکان. له ناوەراستی دەیهی 1980دا، پلینیتی چیمەنتو بۆ بینا له ئۆسترالیادا دروست کرا که فیری نەسوتی تێدا بەکار نەهیندرابوو. گەر بینا بەر له سالی 1990دا دروست کرا بێت، دەبێ قیوولی بکەین که فیری نەسوتی تێدا بەکار هاتوو و ئیتر پێویست به تاقیکردنەه ناکات. فیرە نەسوتەکان لەم بینایاندا زۆر قایم چونکه لەگەڵ چیمەنتو تیکەل کراون و له کاتی بەر هەمەیناندا پەستینراون.

تۆزینەوی زۆر دەریخستوو که ریزە مەترسی فیرەکان که سەر بەستانە بلۆ دەبنەوه زۆر کەمه. لەگەڵ ئەو هەشدا کاتی بەکار هینانی بەرگەمی وەک مشاری کاربایی، سمارتە، و درێلە، فیرەکان دەتوانن له هەوادا بلۆ ببنەوه. بەبێ راویزکردن لەگەڵ پسیۆرەکاندا هیچکام لەم کەلوپەلە بەکار مەهینە.

هەلمژینی گازی فیرە نەسوتەکان زبانی هەبە بۆ تەندروستی. ئەو فیرانە که له کاتی ناگر کهوتنهوهدا له چیمەنتو جیا نەبوونەتەوه و هەروەها ئەو فیرانە له خۆلەمیش و کەلوپەلی سووتادا ماونەتەوه، هیچ مەترسییەکیان نییه بۆ سەردانکەرانێ دیمەنی ناگر کهوتنهوه یان کەسانی تر. مەگەر فیرەکان جیا بکەرنەوه و پاشان هەلمژرین.

مالەکهەم ناگری گرتوو. ناخۆ فیرە نەسوتەکان بۆ من جی مەترسین؟

لێکۆلینەمەکان دەریخستوو که ریزە فیری بلۆبۆوه لەو ناگر کهوتنهوهدا که لەواندا فیرە نەسوتەکان بەکار هیندراره، ئەوەندە زۆر نییه که زیان بگەینیتە تەندروستی. چونکه کاتی ناگر کهوتنهوه ریزە فیری بلۆبۆونهوهی فیرە نەسوتەکان له هەوادا زۆر کەمه.

لەگەڵ ئەو هەشدا هەندیک فیری نەسوت و فیرەکانی تریش دەمینیتەوه که گەر خۆلەمیش و کەلوپەلی بەجیمائو سەرۆژر بکەرن و هەلمژینی گازی بلۆبۆوه لەو دەکرێ مەترسیدار بێت.

گەر بەنیازی سەردانی مائیکیت، بەلام نازانیت ئەو ئ خاوین بکەیهوه، دەبێ بۆ کەمکردنەوهی پەيوهندی لەگەڵ خۆلەمیش و مەترسییەکانی تر دا جلۆبەرگی پارێزەر لەبەر بکەیت. خاومنی ئەو مالانە سووتاون دەتوانن جلۆبەرگی پارێزەر له ئەنجومەنی شار وەر بگرن.

گەر ئەو کەلوپەلانە که فیری نەسوتیان تێدا به له مالەکهە تۆدا سووتاون و یان بێت وایه ئەمە رووی داوه، کەسێک که مۆلەتی لەناوبردنی فیرە نەسوتەکانی هەبە دەبێ هەستیت به خاوینکردنەوهی ئەو شوینە. ئەنجومەنی شار دەتوانیت بۆ ئەم ئیسه ریکخستنهکان جیبهجی بکات.

بۆ زانیاری زیاتر

Better Health Channel 2016، فیبره نەسوتەکان و تەندروستی تو (Asbestos and your health)
www.betterhealth.vic.gov.au/health/healthyliving/asbestos-and-your-health

enHealth 2013، فیبره نەسوتەکان: رێنما بۆ خاوەن مالهەکان و خەڵکی ناسایی
(Asbestos: A guide for householders and the general public)

www2.health.vic.gov.au/public-health/environmental-health/environmental-health-in-the-home/asbestos-in-the-home

Noel Arnold & Associates 2006، راپۆرت تێک پێشکەش دەکەن لەسەر کاربەری ناگر لەسەر پێسکردن بە هەوی فیبره نەسوتەکان
(Report on the investigation of the effect of fire on asbestos fibre contamination)
www2.noel-arnold.com.au/content/uploads/pdfs/Articles/Fire/Asbestos%20info%20for%20web.pdf

نامیلکەمی مەوجود لە پەيوەندی لەگەڵ ناگر کەوتەوهدا
www2.health.vic.gov.au/emergencies/emergency-type/natural-disasters/bushfire-factsheets

بۆ زانیاری زیاتر پەيوەندی بکە بە بەکەمی environmental health section ئه‌نجوومەنی شاری خۆت.